

Motion till riksdagen

1988/89: Jo229

av Håkan Hansson och Karl Erik Olsson (båda c)

Nya industriråvaror från lantbruket

Lantbruket har en stor betydelse för sysselsättningen i landet såväl direkt i producentledet som inom förädlingsindustri och transportsektor. Lantbruket är som basnäring en förutsättning för att upprätthålla och utveckla servicen och verksamheten på landsbygden. Ambitioner om ett öppet landskap och att hela Sverige skall leva är omöjliga att uppnå i framtiden om inte ekonomiska förutsättningar skapas för ett levande lantbruk.

Problemen med svenskt lantbruk, som det framställs idag, är att det är för effektivt. Överskottsproblemen på framför allt spannmålssidan har fått lantbruksnäringen att framstå som en bransch på tillbakagång och föremål för tillväxtbegränsade rationaliseringar. Ökad produktionskapacitet, låga världsmarknadspriser, höga kapitalkostnader har medfört en sjunkande lönsamhet i näringen.

Ofta framställs i debatten lantbruket som en krisbransch. Sett som bransch kan påståendet inte vara mer felaktigt. Få sektorer inom svenskt näringsliv bör ha så goda förutsättningar att utvecklas som lantbruket och i framtiden kunna spela en offensiv och framträdande roll i näringslivets utveckling inom en rad områden. Det kan gälla livsmedelssektorn, biotekniken, energiområdet och miljötekniken som några tunga och viktiga framtidsbranscher som kan komma att utgöra en spjutspets i svenskt näringsliv. Inom alla dessa områden kan och måste lantbruket komma att spela en central roll som nydanare och råvaruproducent.

De nuvarande problemen inom lantbruket som gäller såväl produktionsbalans som lönsamheten för de enskilda lantbruksföretagen handlar i all huvudsak om en bristande förmåga från statsmakterna att bedriva en konsekvent och vidsynt jordbrukspolitik. Det är hög tid att Sveriges lantbrukare får en konsekvent och långsiktig jordbrukspolitik.

Lantbruket som råvarubas för en ny skånsk industriutveckling

Få näringar, om ens någon, har som lantbruket med jorden, vattnet, luften och växtligheten som råvaror så goda förutsättningar att i en framtida industriutveckling med ökade krav på miljöhänsyn utvecklas till en framtidsnäring.

För detta måste lantbruket utnyttjas offensivt i den industriella förnyelsen. I slättbygderna med sina speciella förutsättningar bör specialgrödor t.ex. energigrödor spela en ökad roll för vår svenska energiförsörjning.

Framför allt gäller detta satsningen på vegetabiliska bränslen såsom etanol. Men även inom områdena bioteknik, medicinsk industri och på miljötekniska området bör lantbruket komma att spela en viktig roll. Det innebär självfallet att utöver nuvarande i huvudsak jordbruksprisreglerade spannmålsmarknader, kommer andelen kontrakts- och specialodlingar att öka. Men för att klara detta måste det från statsmakterna bedrivas en offensiv och konsekvent jordbrukspolitik där staten från sin sida är beredd att direkt via ökade omställningsstöd och forskningsanslag göra direkta insatser för näringens förnyelse.

Nya industrigrödor

En medveten satsning från statsmakterna på framför allt energigrödor skulle dels eliminera spannmålsöverskottet, dels bättre utnyttja svenskt lantbruk för framtidsinriktade investeringar på energiområdet.

I stället för nu rådande situation skulle lantbruket i framtiden i kombination med spannmålsodling även kunna producera foder, industri- och energiråvaror. Flera av dessa skulle kunna utgöra s.k. fånggrödor som skulle kunna vara en miljöpolitisk investering för att åstadkomma en bättre kvävebalans i våra marker och vattensystem.

Luzern och gräs

Jordbruksgrödor som luzern och olika sorters gräs kan användas för framställning av fiber till pappersmassaindustrin. En fullskalanläggning för detta bör kunna vara igång redan i början av 1990-talet. För en produktion av 50 000–100 000 ton massa beräknas 20 000–40 000 hektar åkermark behöva tas i anspråk.

Lin för byggnadsindustrin

Fiber från lin kan användas inom byggnadsindustrin för tillverkning av exempelvis spånplattor. Svensk linodling skulle också kunna användas inom mera traditionella områden som t.ex. oljeframställning och för textilindustrin.

Lantbruket och läkemedelsindustrin

Inom läkemedelsindustrin, som i Skåne är betydande, kan råvaror i ökad utsträckning komma att användas för framställning av läkemedel – främst från specialodlingar såsom gurkört. Försök har redan gjorts inom detta område. Här bör en betydande potential för framtiden finnas. Förvisso tar denna typ av specialodlingar begränsade arealer i anspråk men kan ändå som specialprodukter sett ge betydande lönsamhet för ett antal lantbruksföretag.

Etanol som drivmedel

Mot. 1988/89
Jo229

Framför allt på energiområdet och för en satsning på ny miljövänlig teknik för t. ex. förbränningsmotorer kan lantbrukets roll, vid sidan om sin nuvarande som livsmedelsproducent, bli den viktigaste. Olika typer av energi-grödor för framställning av miljövänliga vegetabiliska bränslen och drivmedel kan bli en av svensk industris nya och betydande verksamhetsgrenar. Inom ramen för det statliga energiforskningsprogrammet från mitten av 70-talet har redan idag betydande och framgångsrika forskningsresultat och försök kunnat redovisas. Det handlar nu om att produktutveckla, tillämpa och marknadsintroducera fler av dessa. Längst har försöksverksamheten kommit vad gäller användningen av etanol som drivmedel till bilar, bussar och traktorer. I samband med etableringen av försöksanläggningen för etanolproduktion i Lidköping för några år sedan, genomförde Svenska Lantmännen SLR och OK Stockholm ett försök med 5% inblandning av etanol i bensinen i Stockholmsområdet. Försöken var framgångsrika. Liknande försök görs för närvarande med ren etanol för bussar i tätortstrafik på flera håll i landet.

Centern anser det viktigt att ekonomiska förutsättningar och stöd från statsmakterna ges till en kommersiell satsning på etanol

Den framtida utformningen av tätortstrafiken bör ske med bästa kända miljövänliga teknik. Inom ramen för en medveten kollektiv tätortstrafik bör en satsning ske på i första hand miljövänliga bussar, företrädesvis drivna med vegetabiliska bränslen som etanol. Denna målmedvetna satsning måste påbörjas inom de närmaste 1–2 åren. *Mot bakgrund av de trafikpolitiska och miljöpolitiska ambitionerna måste en medveten satsning på etanol snarast komma till stånd.*

Marknadsstimulerande insatser

Tekniken finns, viljan från lantbruket finns – de ekonomiska och marknadsmässiga förutsättningarna måste skapas. *Från centerns sida har vi i ett flertal år i riksdagen krävt att den s. k. etanolskatten bör slopas.* Den är idag 0,86 kronor per liter. Detta skulle räcka för att göra en fullskalesatsning på etanolföretag ekonomiskt lönsam och intressant. Det ökade allmänna miljöintresset gör att en avsättningsmarknad redan bör finnas. Samarbetet här måste intensifieras mellan lantbruket, staten och oljeindustrin.

Tyvärr har vi från centerns sida ensamma fått driva kravet om slopande av etanolskatten. De andra partierna har hittills motsatt sig åtgärder som inte är konkurrensneutrala mellan olika drivmedel. De menar m a o att den miljövänliga inhemska etanolen inte får skattemässigt gynnas för olja, bensin och andra fossila och importerade bränslen. *Från centerns sida anser vi att ur miljöpolitisk synpunkt måste inhemska miljövänliga drivmedel skattemässigt favoriseras. Ett slopande av etanolskatten är ett viktigt inslag i en ny energipolitik.*

Vegetabiliska oljor

Vegetabiliska oljor t.ex. framställda av raps skulle kunna ersätta dieseloljan som drivmedel. De vegetabiliska oljorna kan också användas i tekniska sammanhang t.ex. som skäroljor. Rapsarealen bör därför kunna öka – även om begränsningar måste göras med hänsyn till växtföljden.

Grödor för bioenergi

Odling av grödor för bioenergi t.ex. energiskog, gräs, bränslevete för förbränning bör kunna spela en stor roll för kommunernas och industrins satsning på kraftvärmeverk baserade på biobränslen.

Grödor för biogas

Förgasning ger stora framtida möjligheter till användning av biobränslen. Organisk substans i form av ved, flis, gräs, avfall och gödsel kan med välkänd teknik förgasas. Andra exempel är skogsbränslen, energiskog och energigrödor som utgör ytterligare en betydande potential inför framtiden. För lantbruket i slättbygderna kan grödor som luzern, jordärtskocka användas för biogasframställning.

Redan idag finns biogasanläggningar för produktion av metangas ur organiskt avfall. Förgasningstekniken är väl lämpad för småskalig produktion men också för större anläggningar. Biogasen kan framdeles bli en av våra stor energikällor både för uppvärmning och som drivmedel.

Stärkelse för bättre miljöteknik

Stärkelse från i första hand potatis och spannmål har många användningsområden. Ett område som bör kunna spela en viktig roll för ökade miljösatser är stärkelsen som kolkälla för kvävereduktion vid industrins och våra kommunala reningsverk. Med tanke på att flertalet kommunala reningsverk i landet helt saknar kvävereduktion, är snabba insatser nödvändiga för att kraftigt få ner kväveutsläppen från dessa. Här kan stärkelsen utgöra en viktig del i det miljöindustriella arbetet.

Stärkelseprodukter kan också användas som fyllnadsmedel i sanitetsartiklar. Genom att stärkelseindustrin redan idag är väletablerad bör en utökad satsning på detta område snabbt kunna ske.

Sverige självförsörjande på protein

En målsättning inför 90-talet måste vara att göra Sverige självförsörjande på protein. Genom en ökad odling av proteingrödor och genom framställning av protein i samband med etanol- och fiberproduktion bör detta vara en realistisk målsättning fram till mitten av 90-talet.

Lantbruket har visat sig ha mycket goda förutsättningar för en livsmedelsproduktion av absoluta världsklass. Konsumenterna måste ha förtroende för de livsmedel som produceras. De metoder som används skall vara förenliga med konsumenternas krav. Närproduktion och särskild marknadsföring av regionens produkter ökar förtroendet hos konsumenterna. Svenska livsmedel med sin höga kvalitet behöver inte rädas konkurrens från importerade livsmedel. *En förutsättning är dock att samma krav ställs och samma regler gäller för importerade livsmedel som för de som produceras inom landet.*

En ökad grupp konsumenter önskar livsmedel som produceras med alternativa odlingsformer t. ex. utan handelsgödsel och växtskyddsmedel. Det är viktigt att alla behov tillgodoses och att sådana livsmedel tas fram. Direkt stöd till de odlare som driver alternativ odling måste ges.

Med tanke på den höga kvalitet som svenska livsmedel visar sig ha vid en internationell jämförelse och det ökade intresset från konsumenterna för högkvalitativa livsmedel, bör dessa, i större utsträckning än vad som sker, användas som råvara i svensk livsmedelsindustri. Idag importeras fortfarande i stor utsträckning råvaror till den svenska livsmedels- och förädlingsindustrin. Det gäller såväl på lantbrukssidan som på trädgårdssidan. Svenska grönsaker och frukt t. ex. borde i mycket högre grad användas inom förädlingsindustrin. Vid utveckling av en mera s. k. närproduktion måste en målmedveten importsubstitution eller ersättning av importerade livsmedel äga rum. I de flesta fall beror det höga importinnehållet inte på ekonomiska faktorer utan snarare på tradition eller bristande medvetenhet om kvalitet från förädlingsindustrins sida.

Genom att ställa samma kvalitetskrav på importerade livsmedel – såväl lantbruks- som trädgårdsprodukter – ökar möjligheterna för en ökad användning av svenska livsmedel inom förädlingsindustrin.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nya industriråvaror från lantbruket,
2. att riksdagen hos regeringen begär att förutsättningarna för en industriell utveckling av produkter från jordbruket övervägs, innan nya genomgripande förändringar av jordbruket föranstaltas.

Stockholm den 23 januari 1989

Håkan Hansson (c)

Karl Erik Olsson (c)